

ARMATA TYPU RINGKANONE 15 CM

RINGKANONE 15 CM CANNON

Replika działa zaprojektowanego w latach 60. XIX wieku dla okrętów pruskiej marynarki wojennej. Jej skuteczność wpłynęła na podjęcie decyzji o stosowaniu jej również na lądzie. Pierwowzór miał lufę o długości ponad 5 m, ważył prawie 15 ton i wystrzeliwał ważące kilkadziesiąt kilogramów pociski kalibru 150 mm na odległość kilku kilometrów. Armatę obsługiwało 10 żołnierzy.

A replica of a gun designed in the 1860s for ships of the Prussian Navy. Its effectiveness influenced the decision to use it also on land. The prototype had a barrel more than 5 m long, weighed almost 15 tons and fired a 150 mm calibre shell weighing several dozen kilograms at a distance of several kilometres. The cannon was operated by 10 soldiers.

STALOWE PIERŚCIENIE

STEEL RINGS

Używane w forcie armaty wraz z lawetami, na których stały, ważyły od nieco ponad 1000 kg do nawet 9000 kg. Ich transport były czasochłonny i skomplikowany. Wymagał również wyjątkowej siły, dlatego wykorzystywano do tego celu konie. Do stalowych pierścieni mocowano wielokrążki, przez które przewlekano linę. Jeden koniec liny podczepiano do armaty, a drugi do koni. Zwierzęta idąc na dół, wciągały armatę na drogę wałową.

The cannons used in the fort, together with the trailers on which they stood, weighed from slightly more than 1,000 kg to even 9,000 kg. Their transportation was time-consuming and complicated. It also required exceptional strength, which is why horses were used for this purpose. Ropes, attached to the cannon on one side and the horses on the other, were threaded through steel rings attached to granite blocks. The animals, going down, pulled the cannon onto the terre-plein.

POLSKI SCHRON OBSERWACYJNO-BOJOWY Z 1939 R

POLISH OBSERVATION AND COMBAT SHELTER FROM 1939

Podczas mobilizacji przed wybuchem II wojny światowej, w sierpniu 1939 roku na wałach Fortu VII wybudowano dwa schrony z funkcją bojową dla ciężkich karabinów maszynowych wz. 30. We wrześniu 1939 roku ze schronu nie padł ani jeden strzał, a sam Fort VII, tak jak pozostałe fortyfikacje poznańskie, nie był wykorzystywany podczas walk.

Poza schronami obserwacyjno-bojowymi zamontowano na wałach dwie pancerne kopuły obserwacyjne. W czasie II wojny światowej zostały one wywiezione do obozu karno-śledczego w Żabikowie. Niemcy urządzili w nich karcery, czyli bunkry karne. Do dziś zachowała się tylko jedna z nich.

Już 2 września, po pierwszym dniu bombardowania miasta, Naczelnny Wódz Polskich Sił Zbrojnych, marszałek Edward Rydz-Śmigły, wydał rozkaz o przesunięciu Armii „Poznań” w kierunku Warszawy. Jej dowódca, gen. dyw. Tadeusz Kutrzeba, nakazał opuszczenie Poznania. W mieście miała pozostać jedynie Podolska Brygada Kawalerii, której zadaniem była obrona przedpola. Po wycofaniu wojska ewakuowano również administrację cywilną. 10 września miasto przejęły wojska niemieckie.

During the mobilisation before the outbreak of World War II, in August 1939, two combat shelters were built on the ramparts of Fort VII for heavy machine guns model 30. In September 1939, not a single shot was fired from the shelter as Fort VII, like other Poznań fortifications, was not used in the fights.

In addition to the shelters, two steel and concrete domes were built, creating independent, armoured observation posts. During World War II, they were taken to the penal and investigative camp in Żabikowo. There, the Germans transformed them in solitary confinement (punishment bunkers). Only one of them has survived to this day.

On September 2, after the first day of the city being bombed, the Commander-in-Chief of the Polish Armed Forces, General Rydz-Śmigły gave the order to move the “Poznań” Army towards Warsaw. Its commander, Major General Tadeusz Kutrzeba ordered the army to leave Poznań. Only the Podole Cavalry Brigade, whose task was to defend the foreground, was to remain in the city. After the withdrawal of the army, the civil administration was also evacuated. On September 10, the city was taken over by the German army.

DŁUGA ARMATA PIERŚCIENIOWA 15 CM NA LAWECIE NADBRZEŻNEJ

LONG, 15 CM RING CANNON ON A COASTAL TRAILER

Długa armata pierścieniowa 15 cm (niem. lange 15 cm Ring-Kanone) była stosowana w artylerii nadbrzeżnej i fortecznej. Stalowa lufa testowana od 1872 roku, wprowadzona do użytku w 1874 roku w artylerii nadbrzeżnej i sklasyfikowana jako „długa lufa pierścieniowa 15 cm”. W tych samych latach opracowano konstrukcję lawety. W 1877 roku śrubowy mechanizm podnoszenia lufy zastąpiono kołyskowym. Z powodu niewystarczającej skuteczności przeciwko pancierzom okrętowym, od 1876 roku przenoszono te działa do fortyfikacji lądowej, gdzie były zaliczane do kalibrów średnich.

PODSTAWOWE PARAMETRY:

kaliber **149,1 mm**

masa z zamkiem **4000 kg**

długość całkowita **3850 mm**

długość cz. gwintowanej **2711 mm**

liczba bruzd gwintu **24**

Zamek typu klinowego z cylindryczną powierzchnią tylną (niem. Rundkeilverschluss).

The 15 cm, long ring cannon (Ger. lange 15 cm Ring-Kanone) was used in coastal and fortress artillery. Steel barrel tested from 1872, put into service in 1874 in coastal artillery and classified as “15 cm, long ring barrel”. The trailer construction was developed in the same years. In 1877 the helical barrel lifting mechanism was replaced with a rocker one. Due to insufficient effectiveness against ship armour, from 1876 these guns were transferred to land fortifications, where they were classified as medium calibre.

BASIC PARAMETERS:

calibre **149.1 mm**

weight with lock **4,000 kg**

total length **3,850 mm**

length of the threaded part **2,711 mm**

number of thread grooves **24**

A wedge-type lock with cylindrical rear face (Ger. Rundkeilverschluss).

ZIELEŃ W FORCIE

GREENERY IN THE FORT

Obwałowania fortu porastała trawa. Funkcję kosiarek pełniły trzymane w forcie... kozy. Natomiast skarpy fortu obsadzone były perzem, którego rozbudowany system korzeniowy utrzymywał ziemię i zapobiegał jej obsuwaniu się. Przed stanowiskami artyleryjskimi sadzono roślinność kolczastą, która stanowiła dodatkową przeszkodę. Ważną rolę w maskowaniu fortów odgrywały wysokie drzewa sadzone za fortami (od strony miasta). Na ich tle trudniej było nieprzyjacielowi dostrzec sylwetę fortu. Drzewa sadzono również na stoku bojowym blisko krawędzi drogi krytej. Wiele z tych drzew zachowało się do dzisiaj.

The fort embankments were grown over by grass. The role of mowers was played by... goats kept in the fort. The slopes of the fort, on the other hand, were planted with couch grass, the extensive root system of which supported the ground and prevented it from erosion. Spiny vegetation was planted in front of the artillery positions to serve as an additional obstacle. Tall trees planted behind the forts (from the city side) played an important role in masking the forts. They made it more difficult for the enemy to see the shape of the fort. Trees were also planted on the battle slope near the edge of the covered road. Many of these trees have survived to this day.

SCHODY ŚMIERCI

STAIRS OF DEATH

Na tych schodach esesmani pastwili się nad więźniami, każąc im wbiegać na szczyt z kilkunastokilogramowymi kamieniami w rękach. Gdy więźniowie zbliżali się do ostatniego stopnia schodów, strażnicy kopniakami strącali ich w dół, powodując upadki, a co za tym idzie ciężkie obrażenia ciała. Brutalna „zabawa” strażników często kończyła się śmiercią więźniów. Sceną bestialstwa były także schody znajdujące się w analogicznym miejscu po drugiej stronie fortu.

On these stairs, SS men harassed the prisoners, ordering them to run to the top with several-kilogram stones in their hands. When the prisoners approached the top of the stairs, the guards kicked them down, making them fall, which resulted in severe injuries. The guards' brutal “fun” often ended in death of the prisoners. This bestiality also took place on the stairs located in a similar place on the other side of the fort.

ŚCIEŻKA MARTYROLOGICZNA

MARTYRDOM PATH

Ścieżka prowadzi przez lewą część Fortu VII, przedstawiając go jako miejsce kaźni tysięcy Polaków. W takim charakterze Fort VII funkcjonował po uruchomieniu w nim przez hitlerowskie Niemcy pierwszego obozu koncentracyjnego w okupowanej Polsce. Ze względu na to, iż w okresie II wojny światowej Fort VII został w całości oddany w użytkowanie hitlerowskiemu aparatowi represji, akcenty martyrologiczne obecne są także na ekspozycjach znajdujących się w przeciwległej części obiektu – na ścieżce zwiedzania poświęconej historii poznańskich fortyfikacji.

Treści przedstawione na ścieżce martyrologicznej są przeznaczone dla osób powyżej 12 roku życia.

The path leads through the left part of Fort VII, presenting it as a place of execution of thousands of Poles. Fort VII started to play such a role after the Nazi Germany placed there the first concentration camp in occupied Poland. Due to the fact that during World War II, Fort VII was entirely taken over by the Nazi apparatus of repression, martyrdom accents are also present in the exhibitions located in the opposite part of the building – on the sightseeing path dedicated to the history of Poznań fortifications.

The content in the path is intended for visitors aged 12 and over.

ŚCIEŻKA FORTYFIKACYJNA

FORTIFICATION PATH

Ścieżka prowadzi przez prawą część Fortu VII i jest podzielona na dwie trasy:

 TRASA PODSTAWOWA - obejmuje główne przestrzenie Fortu VII i prezentuje podstawowe informacje na temat historii, budowy i działania Twierdzy Poznań ze szczególnym uwzględnieniem Fortu VII. Trasa jest w znacznej części dostępna dla rodzin z małymi dziećmi oraz osób niepełnosprawnych.

 TRASA ROZSZERZONA – to ścieżka wydłużona, która obejmuje większy obszar Fortu VII i pozwala lepiej poznać jego historię. Na ścieżce znajdują się informacje dotyczące funkcjonowania fortu w czasie działań wojennych oraz szczegóły z zakresu architektury obronnej i militariów.

AUDIOGUIDE

Wsparciem podczas spaceru jest aplikacja z audioprzewodnikiem, do pobrania:

The path leads through the right wing of Fort VII and is divided into two routes:

 THE BASIC ROUTE – covers the main areas of Fort VII, presents basic information on the history, construction and operation of the Poznań Fortress, with particular emphasis on Fort VII.

The route is largely accessible to families with small children and people with disabilities.

EXTENDED ROUTE – is longer and covers a larger area of Fort VII, it allows to better understand its history. The path includes information on the functioning of the fort during the war, details of defence architecture and military.

AUDIOGUIDE

Visiting is supported by an application with audio guide, available for download at:

REGULAMIN ZWIEDZANIA

§1 POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Muzeum Martyrologii Wielkopolan Fort VII jest czynne dla zwiedzających od wtorku do niedzieli w miesiącach od marca do października w godzinach 10.00 – 15.00, w miesiącach od listopada do lutego w godzinach 10.00 – 16.00.
2. Godziny otwarcia, cennik biletów wstępu i opis dostępnych ścieżek zwiedzania Muzeum Martyrologii Wielkopolan – Fort VII znajdują się na tablicy informacyjnej przy kasie biletowej oraz na stronie internetowej muzeum. Muzeum zastrzega sobie prawo do wprowadzania zmian w godzinach otwarcia, dostępie do poszczególnych części Muzeum i cennikach, o czym poinformuje zwiedzających.
3. Ostatnie wejście na ekspozycję odbywa się na pół godziny przed zamknięciem Muzeum.
4. Podstawą wejścia na wystawy jest posiadanie ważnego biletu wstępu. Zakup biletu wstępu jest równoznaczny z akceptacją niniejszego regulaminu.

§2 ZASADY ZWIEDZANIA

1. Na terenie Muzeum należy stosować się do regulaminu oraz zaleceń wydawanych przez ochronę i pracowników Muzeum.
2. W Muzeum funkcjonuje system monitoringu wizyjnego rejestrujący zwiedzających.
3. Za osoby niepełnoletnie znajdujące się na terenie Muzeum odpowiedzialność ponoszą rodzice lub opiekunowie.
4. Zwiedzanie Muzeum odbywa się indywidualnie lub w grupach zorganizowanych o liczebności do 25 osób.
5. Wycieczki szkolne i grupy zorganizowane mogą zwiedzać Muzeum jedynie pod opieką przewodnika, nauczyciela, pilota lub kierownika wycieczek, odpowiedzialnego za bezpieczeństwo i zachowanie grupy.
6. Zwiedzanie Muzeum, a w szczególności Ścieżki Fortyfikacyjnej możliwe jest wyłącznie po oznaczonej trasie i pomieszczeniach.
7. Na terenie Muzeum dozwolone i bezpłatne jest fotografowanie i filmowanie na własny użytek.
8. Wszelkie nieprzewidziane zdarzenia i wypadki zaistniałe w trakcie zwiedzania należy bezzwłocznie zgłosić pracownikowi Muzeum.
9. Ze względu na liczne bariery architektoniczne takie jak schody, pochylnie, przewężenia, obniżone stropy, podczas zwiedzania należy zachować szczególną ostrożność.
10. Zalecane jest zwiedzanie Muzeum w odpowiednim obuwiu (np. sportowym, trekkingowym), a także, ze względu na panującą niską temperaturę w pomieszczeniach fortecznych, również w odzieży wierzchniej.
11. Muzeum stosuje system znaków słowno-graficznych informujących o trasach ścieżek zwiedzania, a także o wrażliwych treściach niektórych części wystawy. W sytuacjach alarmowych stosowane są komunikaty głosowe z głośników nagłośnienia ogólnego.

§3 CZYNNOŚCI ZABRONIONE

1. NA TERENIE MUZEUM ZABRANIA SIĘ:
  - a. Wprowadzania i wnoszenia zwierząt, z wyłączeniem psa przewodnika.
  - b. Wnoszenia materiałów wybuchowych, broni i innych niebezpiecznych dla życia i zdrowia przedmiotów i substancji (żrących, truczyn) oraz stosowania otwartego ognia.
  - c. Wstępu osobom nietrzeźwym lub pozostających pod wpływem substancji odurzających.
  - d. Wnoszenia i korzystania z alkoholu i środków odurzających.
  - e. Palenia tytoniu i papierosów elektronicznych.
  - f. Poruszania się poza wyznaczonymi trasami zwiedzania.
  - g. Zachowania uwłaczającego powadze miejsca pamięci narodowej.
  - h. Wspinania się na barierki, ogrodzenia, ściany i inne elementy Fortu.
  - i. Jazdy wszelkimi pojazdami za wyjątkiem: upoważnionych, uprzywilejowanych i wózków inwalidzkich.
  - j. Jazdy na rolkach, wrotkach i deskorolkach.
  - k. Głośniego zachowania, biegania, ślizgania się.
  - l. Wchodzenia na konstrukcje urządzeń, artylerię forteczną, makiety i inne elementy ekspozycji.
  - m. Niszczenia roślinności i deptania trawników.
  - n. Wstępu do części Fortu wyłączonych z użytkowania.
  - o. Pozostawiania na terenie Muzeum poza godzinami otwarcia.
  - p. Niszczenia elementów ekspozycji, śmiecenia i zanieczyszczania przestrzeni Fortu.
  - r. Wstępu osobom do lat 16 bez opieki rodziców lub opiekunów.
  - s. Prowadzenia działalności reklamowej i handlowej, w tym akwizycji.
2. W razie nieprzestrzegania powyższych punktów zastosowanie mają Artykuły 140-145 Kodeksu Wykroczeń.

§ 4 POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Niniejszy regulamin dostępny jest na tablicy informacyjnej przy kasie biletowej oraz na stronie internetowej Muzeum.
2. W przypadku nieprzestrzegania Regulaminu Zwiedzania zwiedzający może zostać wyproszony z Muzeum bez prawa do zwrotu opłaty za bilet wstępu.
3. Zwiedzający przez cały czas pobytu na terenie Fortu powinni posiadać przy sobie bilet wstępu i okazać go na wezwanie pracownika. W razie braku biletu zwiedzający zobowiązany jest do opłaty za wstęp.
4. Muzeum nie ponosi odpowiedzialności za rzeczy pozostawione przez zwiedzających.
5. Muzeum nie ponosi odpowiedzialności za zdarzenia wynikłe na skutek niestosowania się do niniejszego Regulaminu oraz zaleceń ochrony i pracowników Muzeum.
6. Uszkodzenie lub zniszczenie eksponatu lub elementów architektury skutkuje koniecznością sporządzenia protokołu.
7. Pracownicy i ochrona Muzeum upoważniona jest do egzekwowania postanowień niniejszego Regulaminu, a w uzasadnionych przypadkach kontroli wnoszonego bagażu pod kątem przestrzegania zapisu § 3 ust. 1 pkt. b.

FORT I JEGO ELEMENTY

FORT AND ITS ELEMENTS

Fort to budowla obronna umożliwiająca samodzielne stawienie długotrwałego oporu w razie niespodziewanego ataku, ostrzału artylerii i szturmu nieprzyjaciela.

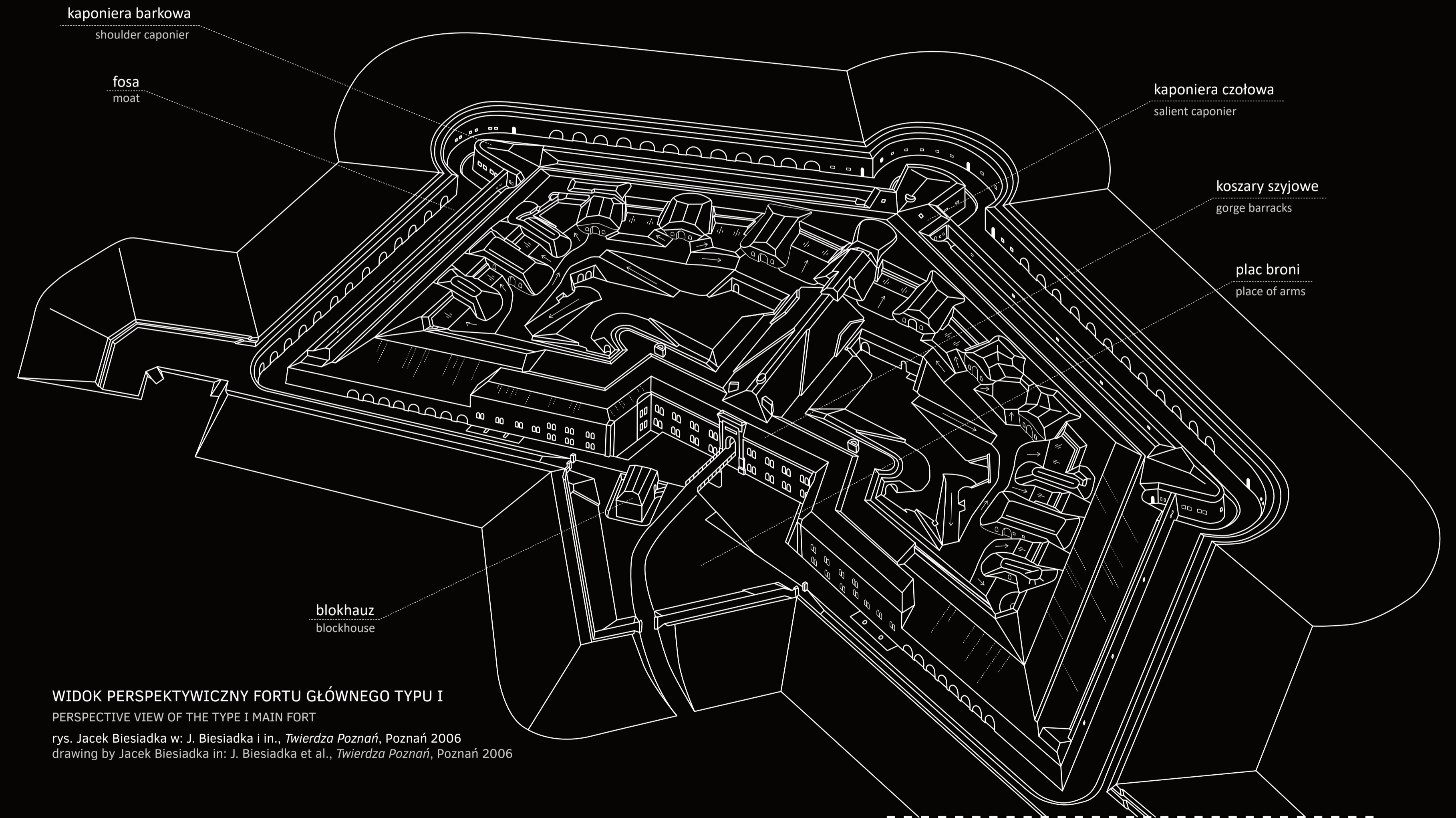
Dzięki ustawieniu fortów w pierścień każdy z nich mógł stanowić wsparcie artyleryjskie dla najbliższych budowli militarnych znajdujących się z jego lewej i prawej strony. Sprawną komunikację pomiędzy nimi umożliwiały połączenia drogowe i linie telegraficzne.

Załogę Fortu VII stanowiło 400 artylerzystów i 300 piechurów.

A fort is a defensive structure that allows to put up long-term resistance in the event of an unexpected attack, artillery fire and an enemy assault.

By arranging the forts in the shape of a ring, each of them could provide artillery support for the nearest military buildings located on its left and right sides. Efficient communication between them was possible thanks to road connections and telegraph lines.

The crew of Fort VII consisted of 400 artillerymen and 300 infantrymen.

BLOKHAUZ

BLOCKHOUSE

Budynek pełnił funkcję wartowni ze strzelnicami. Służył do obrony wjazdu do fortu. Jego ustawienie umożliwiało ostrzał całego wewnętrznego dziedzińca, tzw. placu broni. Blokhauzy były zwykle jednokondygnacyjne, różniły się kształtami narysów – prostokątnym (Forty I, III, VII i IX) lub nieregularnym, a także skutecznością obrony. Blokhauzy nowego typu (Forty II, IV, V, VI i VIII) miały od czoła dodatkowe zabezpieczenie w formie nasypu ziemnego, a także strzelnice skierowane na zewnętrzną bramę wjazdową, co umożliwiało prowadzenie skuteczniejszego ostrzału.

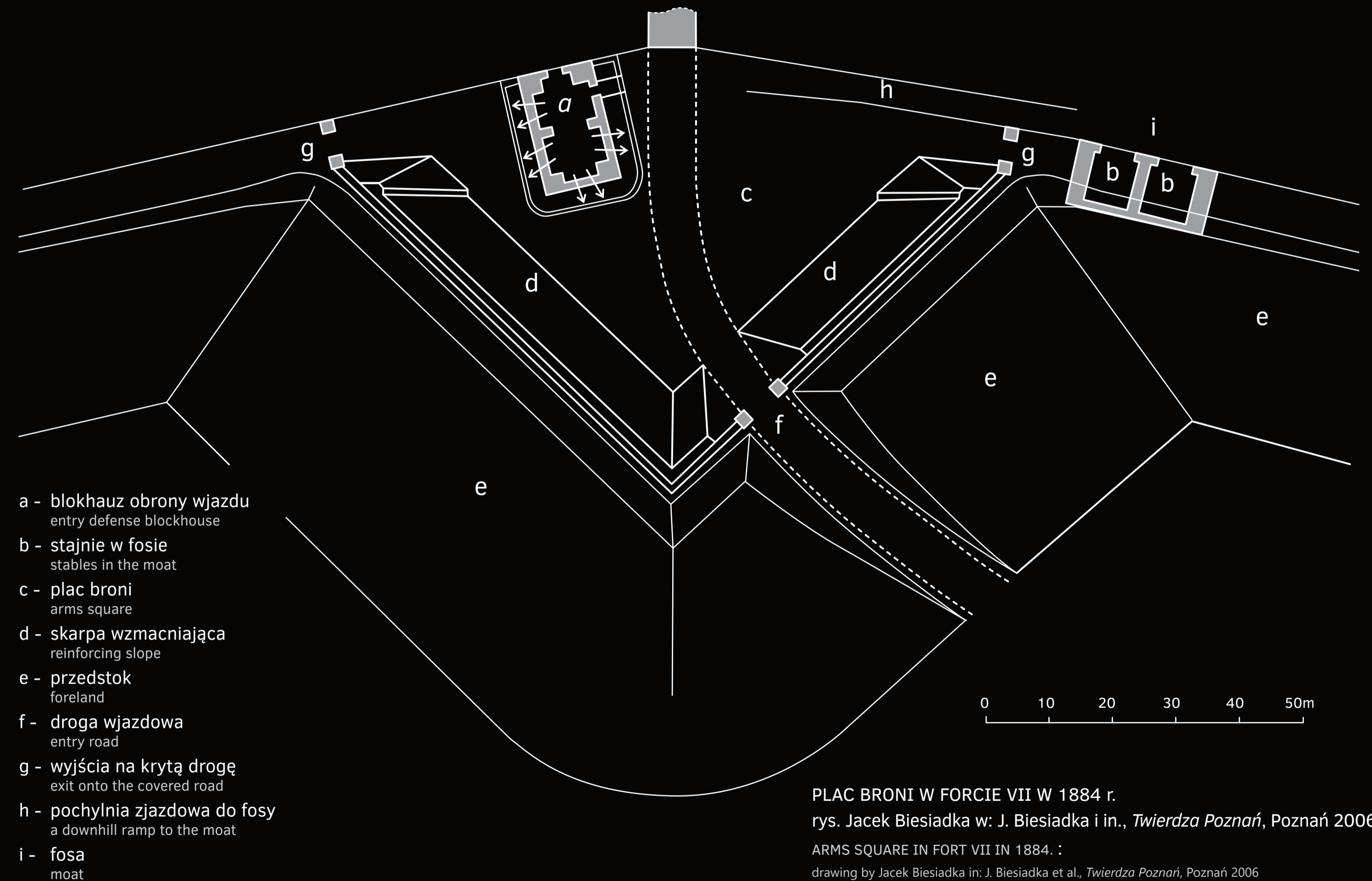
The building served as a guardhouse with shooting embrasures. It was used to defend the entrance to the fort. Its arrangement made it possible to cover with fire the entire inner courtyard, the so-called place of arms. Blockhouses were mostly single-storeyed and differed in the shape of their outlines rectangular (forts I, III, VII and IX) or irregular, as well as the effectiveness of defence. The new type of blockhouses (forts II, IV, V, VI and VIII) had additional protection from the front in the form of an earth embankment, as well as embrasures directed at the external entrance gate and allowing for more effective firing.

Żołnierze w mundurach armii niemieckiej, pocz. XX wieku. Drugi z lewej Kazimierz Okoniewski, więzień Fortu VII w 1941 roku. Zmarł kilka dni po opuszczeniu więzienia.

Soldiers in uniforms of the German army, early XX century. Kazimierz Okoniewski, second from the left, prisoner of Fort VII in 1941. He died a few days after being released from prison.

fot./photo: cyryl.poznan.pl wł./owner: Jędrzej Walkowiak

PLAC BRONI W FORCIE VII W 1884 r.

rys. Jacek Biesiadka w: J. Biesiadka i in., *Twierdza Poznań*, Poznań 2006

ARMS SQUARE IN FORT VII IN 1884. :

drawing by Jacek Biesiadka in: J. Biesiadka et al., *Twierdza Poznań*, Poznań 2006